

FRAMKVÆMD

Rammaáætlunin er sveigjanlegt verkfæri sem hægt er að aðlaga að þeim breytingum í umhverfinu sem krefjast nýrrar forgangsröðunar á gildistímanum. Áætlunin myndar ramma um samstarfið innan ráðherranefndarinnar um fiskveiðar og fiskeldi, landbúnað, matvælamál og skógrækt, formenns-kuáætlanir eru nauðsynleg viðbót við hana.

Formennskuáætlanir eru byggðar upp á þann hátt að í þeim koma fram sérstakar áherslur þess lands sem fer með formennsku hverju sinni svo og þau mál sem efst eru á baugi hverju sinni á Norðurlöndum. Auk þess markmið ramma-áætlunarinnar skilgreind nánar í formennskuáætlunum. Formennskulandinu ber að vinna með fyrirverandi og komandi formennskulandi í því skyni að tryggja að starfið verði samfellt.

Norræn tengslanet verða þróuð áfram til að framkvæma markmið rammaáætlunarinnar og formennskuáætlanir.

Rannsóknir og nýsköpun eru mikilvægir þættir fyrir framkvæmd rammaáætlunarinnar. Samstarf og samræming við önnur svið verða einnig styrkt í því skyni að auka samlegðaráhrif í tengslum við rannsóknir í löndunum. Fylgt verður eftir stefnu og uppbyggingu rannsókna innan ramma norræns samstarfs á sviði fiskveiða og fiskeldis, landbúnaðar, matvælamála og skógræktar auk samstarfsins við NordForsk og NICE.

Miðlun upplýsinga verður gerð skilvirkari til að tryggja að upplýsingar um stefnu samstarfsins, niðurstöður og framkvæmd komist til skila þangað sem þær geta stuðlað að sem bestum árangri.

Skilyrði fyrir framkvæmd rammaáætlunarinnar er að nægilegt fjármagn fáiist af fjárlögum Norrænu ráðherranefndarinnar.

Mat á rammaáætluninni fer fram undir lok gildistíma hennar.

Ljósmynd: Imgram

V. VELFERÐ, MATVÆLI OG HEILSA

Örugg, holl og næg matvæli eru forsenda fyrir góðri heilsu og félagslegu öryggi fólks. Bætt heilsa og vellíðan, meðal annars með aðgengi að útivist í náttúrulegu umhverfi og lifandi matarmenningu, eru mikilvægir þættir í norræna velferðarlíkaninu. Óhollar matarvenjur, ónóg líkamleg hreyfing og ofþyngd ógna velferðinni á Norðurlöndum og víða annars staðar í heiminum.

Samstarfinu er ætlað að þróa enn frekar norræna velferðarlíkanið með áherslu á góða lýðheilsu, heilbrigði dýra og öfluga dýravernd. Sameiginleg sýn Norðurlanda hefur mikið gildi þegar löndin leggja fram tillögur á alþjóðlegum vettvangi, til dæmis hvað varðar heilbrigð og siðferðislegt dýrahald og heilbrigð dýr.

Sem framleiðendur öruggra og hollra matvæla geta Norðurlönd bætt heilsufar fólks, meðal annars með betra áhættumati, viðbrögðum við áhættu og skilvirkni eftirliti.

Samstarfið byggir einnig á rannsóknum, upplýsingum til neytenda, þekkingu og merkingum ásamt samstarfi um viðbúnað á tilteknum sviðum. Þá fer samstarfið einnig fram innan ramma norrænu framkvæmdaáætlunarinnar um bætt heilsufar og lífsgæði með mataræði og líkamlegri þjálfun.

VI. ALÞJÓÐLEGT SAMSTARF

Mörg þau viðfangsefni sem samstarfið um fiskveiðar og fiskeldi, landbúnað, matvælaframleiðslu og skógrækt beinist að ganga þvert á landamæri og best er að leysa þau í víðara alþjóðlegu samstarfi, í Evrópu, með grannsvæðum eða á alþjóðavettvangi. Samstarfinu við grannsvæði Norðurlandanna, Eystrasaltsríkin og Norðvestur-Rússland er stjórnað með sérstökum áætlunum og reglum.

Alþjóðlegir sáttmálar, samningar og ferli hafa áhrif á forsendur stjórnunar og nýtingar náttúruauðlinda. Vaxandi alþjóðavæðing með aukinni samkeppni og mismunandi tengsl Norðurlandanna við ESB hafa í för með sér bæði áskoranir og tækifæri fyrir norrænt samstarf.

Stór vatna- og hafsvæði eru eitt af einkennum Norðurlanda. Mikilvægi hafsins og auðlinda þess hefur áhrif á Norðurlöndin og þörf þeirra fyrir samstarf við grannríkin.

Samstarfinu er ætlað að stuðla að því að sameiginlegar skoðanir fái hljómgrunn í tengslum við umræður og alþjóðleg ferli bæði svæðisbundið og á alþjóðavettvangi.

Samstarfið byggist meðal annars á því að undirbúa og, þegar tækifæri gefast, taka frumkvæði í alþjóðlegum ferlum sem stuðla að því styðja við markmið þessarar rammaáætlunar. Þekking á því hvaða áhrif alþjóðleg ferli hafa á stjórnsýslu á Norðurlöndum er einnig ein af ástæðum þess að mikilvægt er að láta til sín taka. Norðurlöndin geta lært hvert af öðru og einnig miðlað af reynslu sinni einnig frá öðrum löndum í Evrópu.

Rammaáætlun 2009–2012

Norrænt samstarf á sviði fiskveiða og fiskeldis, landbúnaðar, matvælamála og skógræktar

FRAMTÍÐARSÝN

Norðurlöndin eru samkeppnis-hæf og munu með sjálfbærri nýtingu auðlinda uppfylla þarfir fólks fyrir mikil lífsgæði og örugg matvæli og stuðla að jákvæðri þróun á heimsvísu.

STJÓRNTÆKI FYRIR NORRÆNT SAMSTARF

Rammaáætlun þessi er stjórntæki fyrir norrænt samstarf um fiskveiðar og fiskeldi, landbúnað, matvælamál og skógrækt fyrir tímabilið 2009–2012 á vettvangi Norrænu ráðherranefndarinnar og vinnuhópa á hennar vegum. Áætlunin er einnig ætluð öðrum samstarfsaðilum og hana má nýta í því skyni að miðla upplýsingum.

Formennskuáætlanir hvers árs fyrir sig árin 2009–2012 bæta við og skilgreina rammaáætlunina enn frekar. Þessar áætlanir mynda í heild sinni framkvæmdaáætlun fyrir samstarfið.

Í samstarfinu er lögð áhersla á málefni sem hafa notagildi fyrir Norðurlöndin og sérstök áhersla er lögð á svið þar sem Norðurlöndin hafa góða þekkingu, þar sem fjármunir nýtast best og þar sem hægt er að hafa mest áhrif á alþjóðleg ferli.

Norðurlöndin vilja vinna að fjölbreytni og sveigjanleika í þeim aðferðum sem beitt er þar sem gagnsæi, þátttaka og umræður bæði svæðisbundið og heima fyrir í löndunum eru hafðar að leiðarljósi.

Markmiðið með samstarfinu er að:

- stuðla að því að þróa samkeppnishæfa vöru
- bæta skilyrði fyrir Norðurlöndin til að takast á við loftslagsbreytingar og þau viðfangsefni sem þær fela í sér
- tryggja fjölbreytni erfðaauðlindanna fyrir komandi kynslóðir
- vinna að sjálfbærri þróun strandsvæða og dreifðra byggða á Norðurlöndum og menningar þeirra
- þróa enn frekar norræna velferðarlíkanið með áherslu á góða lýðheilsu, heilbrigði dýra og dýravernd
- vinna að því að sameiginleg gildi fái hljómgrunn á alþjóðavettvangi.

Norrænu forsætisráðherrarnir hafa falið Norrænu ráðherranefndinni að vekja athygli á Norðurlöndunum sem virkum aðila á alþjóðavettvangi til að takast á við hin fjölmörgu viðfangsefni framtíðarinnar, hnattvæðingu og loftslagsbreytingar. Þessir þættir eru mikilvægir í samstarfinu.

Norðurlöndin hafa samþykkt stefnu um sjálfbæra þróun fyrir tímabilið 2009-2012 undir yfirskriftinni: „Sjálfbær þróun – Ný stefna fyrir Norðurlönd“. Markmiðið með stefnunni er að vinna áfram að því að flétta meginregluna um sjálfbæra þróun inn í alla starfsemi á öllum sviðum samfélagsins. Ráðherranefndin um fiskveiðar og fiskeldi, landbúnað, matvæli og skógrækt vinnur að því að framkvæma markmið stefnunnar um sjálfbæra þróun innan ramma starfsemi sinnar.

Ljósmynd: Grete Kodl

Ljósmynd: Photodisc

I. SAMKEPPNISHÆFNI NORÐURLANDA

Hnattvæðingin einkennist af alþjóðavæðingu markaðshagkerfisins og því að þjóðlönd verða í auknum mæli háð hvert öðru. Hnattvæðingin hefur áhrif á samkeppnisstöðu undirstöðuatvinnuveganna og matvælaframleiðslu á Norðurlöndum. Forysta á alþjóðamarkaði á að byggjast á góðu hráefni, öruggum matvælum og varðveislu líffræðilegrar fjölbreytni. Þessi staða byggist á gagnsæi og ábyrgð við nýtingu náttúruauðlinda og framleiðslu.

Samstarfinu er ætlað að stuðla að þróun samkeppnishæfrar framleiðslu. Stefna ber að því að nýta það samkeppnisforskot sem tengist öruggum matvælum, flutningum og sveigjanleika ásamt bragði matvælna og fjölbreytni. Samstarfið getur einnig stuðlað að þróun merkinga- og vottunarkerfis sem uppfyllir kröfur neytenda um upplýsingar um atriði sem tengjast siðferði og umhverfis- og atvinnumálum.

Með rannsóknnum, nýsköpun og þróun þekkingar eykst samkeppnishæfni Norðurlanda. Nýir markaðir og möguleikar á að auka verðmæti eru sérlega mikilvægir þættir. Ný þekking og betri nýting auðlinda auðveldar Norðurlöndum að varpa ljósi á þann virðisauka sem felst í norrænu samstarfi á alþjóðavettvangi.

II. LOFTSLAGSMÁL

Loftslagsbreytingarnar hafa afleiðingar í för með sér fyrir fiskveiðar og fiskeldi, landbúnað, matvælaframleiðslu og skógrækt og hafa áhrif á heilsufar og umhverfi manna og skilyrði til framfærslu.

Samstarfið á að stuðla að bættum skilyrðum fyrir Norðurlöndin til að takast á við loftslagsbreytingar og þau viðfangsefni sem í þeim felast.

Styrkja ber samstarfið um loftslagsbreytingar og mun það m.a. fara fram innan ramma áætlunar Norrænu ráðherranefndarinnar um áhrif loftslagsbreytinga á náttúruauðlindir á Norðurlöndum 2009–2011. Þetta krefst samstarfs bæði milli Norðurlandanna en einnig heima fyrir í löndunum.

Nauðsynlegt er að afla þekkingar á því hvernig loftslagsbreytingar hafa áhrif á möguleikana á að beita sjálfbærum og samkeppnishæfum aðferðum við að stunda fiskveiðar og fiskeldi, landbúnað, matvælaframleiðslu og skógrækt. Þá er einnig þörf á að auka þekkingu á hvernig aðlaga má undirstöðuatvinnuvegina og matvælaíðnaðinn að loftslagsbreytingunum. Nýting, framleiðsla og vinnsla en jafnframt viðbúnaður vegna nýrra plöntu- og dýrasjúkdóma, áhættu tengda matvælum og nýrra lífvera eru einnig mikilvæg málefni.

Lífærar auðlindir eru mikilvægar til að takmarka loftslagsbreytingarnar og birtist mikilvægi þeirra meðal annars í hlutverki skógarins og akranna við bindingu koltví-sýrings. Þörf er á sjálfbærum og orkunýtnum framleiðslu- og vinnsluaðferðum sem draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Þróun lífrænnar orku og endurnýjanlegs hráefnis til iðnaðarframleiðslu er í brennidepli.

Ljósmynd: Lennart Pertenhem

III. ERFDAAUÐLINDIR

Erfðaauðlindir eru grundvöllur fyrir aðlögun dýra og plantna að breyttum aðstæðum eins og loftslagsbreytingum, nýjum vaxtarskilyrðum, nýjum plöntu- og dýrasjúkdómum, aukinni framleiðslu og nýjum kröfum hvað varðar umhverfis- og neytendamál. Áhersla er lögð á að varðveita og nýta erfðaauðlindir á sjálfbæran hátt.

Varðveisla og sjálfbær nýting er háð því hvort erfðaauðlindirnar eru á landi eða í vatni, hvort þær eru ræktaðar eða villtar og einnig tengslum þeirra við ríkjandi menningu og atvinnulíf.

Samstarfið skal tryggja komandi kynslóðum fjölbreyttar erfðaauðlindir fyrir matvælaframleiðslu, skógrækt og hinn sameiginlega menningararf.

Norrænt samstarf um nytjaplöntur, húsdýr og skógrækt fer að mestu fram innan ramma Norrænu erfðaauðlindastofnunarinnar (NordGen) með áætlun stofnunarinnar fyrir árin 2008–2012 að leiðarljósi. Samstarf um erfðaauðlindir í vatni fer fram á öðrum vettvangi.

Með góðri og skilvirkri stjórnun á nýtingu erfðaauðlinda, á landi og í vatni er lagður grunnur að framtíðarræktun, þróun og nýsköpun. Til að auðvelda nýtingu erfðaauðlinda er þörf á að auka miðlun upplýsinga og þekkingar, meðal annars um réttindi hvað varðar nýtingu og einnig um alþjóðlegar skuldbindingar.

Ljósmynd: Photodisc

IV. ÞRÓUN STRANDSVÆÐA OG DREIFÐRA BYGGÐA

Á Norðurlöndum eru fiskveiðar og fiskeldi, landbúnaður, matvælaframleiðsla og skógrækt mikilvæg undirstaða atvinnulífsins meðal íbúa á strandsvæðum og í dreifðum byggðum að ógleymdum þeim áhrifum sem þessir þættir hafa á landslagið.

Á stórum hluta Norðurlanda hefur hagræðing haft í för með sér að æ minni hluti íbúanna starfar við undirstöðuatvinnuvegina og greinar sem tengjast þeim. Jafnframt reynist mjög erfitt að fá fólk til starfa í þessum atvinnugreinum.

Samstarfinu er ætlað að styðja við efnahagslega, félagslega og vistfræðilega þróun strandsvæða og dreifðra byggða á Norðurlöndum og menningarlega sjálfsmynd þeirra.

Sköpunarkrafturinn og skilyrði íbúanna til að leggja sitt af mörkum til að stuðla að lífandi landsbyggð eru afar mikilvæg ef takast á að vernda og nýta þau verðmæti og þær auðlindir sem strandsvæði og dreifðar byggðir búa yfir.

Styrkja ber atvinnulíf landsbyggðarinnar með þróun nýrra viðskiptahugmynda í fyrirtækjum sem byggja á undirstöðuatvinnugreinunum. Leggja ber grunn að og hrinda í framkvæmd nýsköpun og frumkvöðlastarfsemi og stofna ný fyrirtæki þar sem hugtakið um atvinnustarfsemi hefur verið útvíkkað – umhverfissjónarmið, fjölþætt hlutverk og ferðapjónusta – allt þetta felur í sér bæði möguleika og áskoranir fyrir þróun atvinnulífsins.